

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

1) Uvær er ingen grunn til å bli heime

Prosjektet Folkebibliotek som litteraturhus i Troms hadde som mål å utvikle folkebibliotek i fylket som litteraturhus i tråd med formålsparagrafen i Lov om folkebibliotek.

I innledninga av prosjektbeskrivelsen heter det:

Alle folkebibliotekene i Troms skal utvikles til å bli aktive formidlere og uavhengige møtearenaer for samtale og debatt. Dette er pilarene i folkebibliotek som litteraturhus. Et systematisk arbeid med nettverksbygging, organisering og utvikling av kompetanse på flere områder skal gi et godt fundament for å realisere målsettinga både på lokalt nivå og innenfor de regionale samarbeidene i regionene og kommunene. Bibliotekene skal gi et utadretta opplevels- og kunnskapstilbud som skal organiseres slik at det blir forutsigbart.

I oppsummeringa som følger vil det gå fram om og på hvilken måte målet for prosjektet er oppnådd.

Prosjektledelse

Aud Tåga, Troms fylkesbibliotek har vært prosjektleder og fylkesbiblioteksjef Birgit Larsen har vært prosjektansvarlig.

Prosjektperiode og finansiering

Prosjektperioden gikk fra 1. april 2014 til 31. mars 2017. Det var prosjektleder i 50 % stilling i 2014 og 2017, til sammen et år og prosjektleder i full stilling i 2015 og 2016. Prosjektet er støttet av Nasjonalbiblioteket med 1 350 000 kroner og 1 516 588 kroner av Troms fylkeskommune, hvor det inngår tospråklighetsmidler. Fylkesbiblioteket har en del egeninnsats representert ved flere rådgivere. Bibliotekenes egeninnsats er stipulert til 250 dagsverk.

Organisering

Folkebibliotekenes oppgave har vært å arrangere, markedsføre tiltakene lokalt og å etablere lokale samarbeid. Folkebibliotekene har også rapportert på hvert tiltak. Fylkesbiblioteket har hatt ansvar for framdriften og ansvar for bestilling, programmering og for å produsere informasjonsmaterieil og arrangere seminarer. Det har også vært fylkesbibliotekets oppgave å informere om tiltak muntlig og på nett og for dokumentasjon av prosjektet, produsere e-bokplakater og digital e-bokpresentasjon. Prosjektlederen har i tillegg hatt litterære samtaler med forfattere og holdt et par foredrag. Fylkesbibliotekets samisk bibliotekjeneste har bidratt til de samiske temaene og sammen med fylkesbibliotekets litterære tilbud på festivalen Riddu Riddu har det vært et bra tilbud av samiske tema.

Søknaden

Prosjektet var forankret i folkebibliotekene. Ei arbeidsgruppe med representanter fra Tromsø bibliotek og byarkiv, Kvæfjord folkebibliotek, Lavangen folkebibliotek, Gratangen bibliotek og Målselv folkebibliotek deltok i arbeidet med søknaden som ble ferdigstilt og sendt av Troms fylkesbibliotek.

Oppstart og avslutning

Da prosjektet starta opp, ble det valgt ei ressursgruppe som bestod av biblioteksjefene i Harstad, Lavangen, Lenvik med Berg og Tranøy og Lyngen og litteraturformidler ved Tromsø bibliotek og byarkiv. Mot slutten av prosjektet deltok en bibliotekar og arrangementsansvarlig fra Tromsø bibliotek og byarkiv. Lavangen, Lenvik og Lyngen har også representert sine regionale bibliotek-samarbeid. Prosjektet arrangerte oppstartseminar 03.04.14 på Finnsnes. Foredragene og debattene ble overført til lyd/bildestudio til alle seks bibliotekene i Nord-Troms. Til seminaret var Kari Hartmann fra Nord-Trøndelag fylkesbibliotek invitert til å snakke om erfaringene derfra med

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

folkebibliotekene som litteraturhus. Avslutningsseminaret ble arrangert 25.01.17 i Tromsø. Her ble en del deltakere forhindra fra å møte på grunn av innstilte transportmidler.

Måloppnåelse

For å nå prosjektmålet skulle følgende tiltak gjennomføres:

1. Formidlingstiltak
2. Utvikling av uavhengig møteplass
3. Nettverksbygging
4. Kompetanseheving
5. Tilrettelegging av bibliotekrommet for formidling og debattarena
6. Metode

Formidlingstiltak

Formidlingstiltakene kom i gang høsten 2014 varte fram til prosjektslutt. Det ble gjennomført 101 arrangement i regi av prosjektet. 20 av 24 kommuner tok imot tilbud om arrangement. Formidlings-tiltakene har vært forfatterbesøk, foredrag, hyllevandring og lesesirkler.

	Antall arr.	Antall publikum
Foredrag		
Brent land	3	176
Dømt til ild og bål	3	107
Da krigen kom til Nord-Norge	4	302
Gjenreisningshus	2	52
Elsa Laula Renberg, en samisk pioner	3	76
Mitt Afrika. På sykkel fra nord til sør.	4	60
Hvorfor feirer nordmenn jul?	4	44
Anders Larsen – en sjøsamisk pioner	7	246
Tvangsevakuering	4	363
Trekkfuglene	6	131
På tur i Nord-Troms	4	107
Friluftsliv for alle	6	62
Bernt Lie	2	29
Mari Moments	2	20
Kvensk musikk/kvenske røtter	3	94
Forfatterbesøk		
Sigbjørn Skåden	9	183
Brit Bildøen	3	64
Gaute Heivoll	5	116
Bjørn O Nordahl	1	27
Ingvild Solstad Nøis	1	12
Andreas Tjernshaugen	7	163
Vetle Lid Larsen	6	204
Marte Breen	1	22
Britt Karin Larsen	2	37
Ingrid Storholmen	1	10
Helene Uri	1	46
Hyllevandring (presentasjon av utvalgte bøker/tema fra hyllene)	3	32

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

Foredragene

Det var gjennom hele prosjektet ønsket om å tilby foredrag som har lokal relevans. Ved å tilby gode foredrag styrkes bibliotekets rolle som kunnskapsaktør. Foredragene, særlig de som har hatt et tema knyttet til 2. verdenskrig har hatt stor oppslutning, men også foredragene om trolldomsprosesser, gjenreisningshus, trekkfugler, samiske og kvenske tema har trukket folk. I Nordreisa kom det 150 stykker for å høre om tvangsevakuering. 70 møtte fram i Skjervøy, til tross for at det var storm og sjøen gikk kvit. Kommunene Nordreisa og Skjervøy lå i det tvangsevakuerte området og tvangsevakuering har derfor berørt mange som bor i kommunene.

Samisk og kvensk

Det har vært viktig å trekke fra samiske tema og historie. Det har vært 12 foredrag med samisk tema og tre med kvensk tema. Foredragene om de samiske pionerene Elsa Laula Renberg og Andres Larsen har trukket mye folk. Biografien om Elsa Laula Renberg, som fikk i stand det første samiske møte i Tråante (Trondheim), er skrevet av forfatteren Siri Broch Johansen som er bosatt i Troms. Historia er et viktig bidrag til å forstå samenes kamp for organisering. Anders Larsen var lærer og arbeidet i kommunene Kvænangen og Skånland. Han kom fra Kvænangen, mens kona var fra Skånland. I 1912 gav Anders Larsen ut den første samiske romanen Bæivvv-Alggo (Daggry). Romanen inneholder interessante skildringer fra sjøsamenes liv i ei tid da fornorskninga stod sterkt. I årene 1904-1911 gav Larsen ut avisen Sagai Muittalægje (Nyhetsfortelleren) to ganger i måneden. Det var spesielt stor oppslutning (120) om foredraget i Kvænangen, men med 30 framførte i Skånland var dette et godt besøkt arrangement også der.

Det har vært presentert kvensk tema i Nordreisa og Balsfjord. I Nordreisa handla det om musikk, mens det handla om kvenske og samiske røtter i Balsfjord. Foredraget i Balsfjord måtte holdes to ganger på oppfordring av publikum som ikke hadde mulighet til å delta første gang.

Gjenreisningshusene på Slettnes i Nord-Troms.

Bildet er tatt av professor emirita Ingebjørg Hage. Hun har skrevet doktorgrad om gjenreisningshusene. Det er husene som ble satt opp etter 2. verdenskrig for å erstatte bebyggelsen som ble brent av tyskerne.

Bildet har vært brukt på plakater og i annonser som markedsførte foredraget.

Flere av foredragsholderen har kommet fra Universitetet i Tromsø, bor i Tromsø eller i Nord-Troms. Dette har gjort det enkelt å lage avtaler med bibliotekene, fordi det ikke har vært nødvendig å lage en fortløpende turné. Flere av foredragene har vært spredt over to år.

Forfatterbesøkene

Bibliotekene har ønsket besøk av godt kjente forfattere og forfattere som leses mye. Det ønsket har ikke vært mulig å etterkomme. Litteraturformidling handler dessuten om å legge til rette for nye møter mellom tekst og leser. Det står mye kvalitetslitteratur i hyllene som fortjener å bli presentert,

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

og valg av forfattere har vært styrt av det. En del forfattere har besøkt bare et bibliotek fordi deres hovedoppdrag har vært turné i DKS regi for den videregående skolen. To forfattere har hatt et besøk hver fordi de har vært i det aktuelle bibliotekets nærområde i andre ærend. For langveisfarende forfattere har det vært lagt opp til turné. Dette har til dels vært utfordrende å få til når forfattere ønsker flest mulig oppdrag når de tar ut på tur, mens de fleste bibliotekene ønsker arrangement enten tirsdag, onsdag eller torsdag. Kun et bibliotek har tatt imot arrangement fredag kveld. Det er Høgtun filial av Målselv bibliotek som har hatt to godt besøkte arrangement med Brit Bildøen og Vetle Lid Larsen.

Oppslutning om forfatterbesøkene har vært mindre enn ved foredragene, men publikum som har deltatt på forfatterbesøkene har takket for tiltakene og bedt om mer. Sjøl om det er artig og motiverende med mye publikum så handler ikke litteraturformidling først om fremst om stort oppmøte, men om å presentere god litteratur.

Nordnorsk

Den samisk-norske forfatteren Sigbjørn Skåden, bosatt i Tromsø, besøkte ni bibliotek med sin bok *Våke over dem som sover* som har handlinga lagt til samisk område i Skånland og til Kautokeino. Ingvild Solstad Nøis er den andre forfatteren med bosted i Tromsø som har besøkt bibliotek. Det gjorde hun i forbindelse med DKS-turné. Kjersti Kollbotn, forfatter bosatt i Tromsø ble bokbadet på et av litteraturseminarene. Det var et krav til deltakerne at alle hadde lest Kollbotn.

Hyllevandring og lesesirkler

Tromsø bibliotek og byarkiv utviklet for noen år siden Hyllevandring. Dette har vært presentert på kurs for bibliotekansatte. Bibliotekarer fra Tromsø har hatt hyllevandring i tre andre bibliotek. Et av bibliotekene har produsert egne hyllevandring. Dette er en fin, men ressurskrevende måte å presentere litteratur på. Når ei hyllevandring først er produsert, er det fint å kunne bruke den flere steder.

Noen bibliotek har organisert lesesirkler. Tranøy har fått dette godt til, og har hatt god oppslutning når det har vært forfatterbesøk der. Biblioteket har også hatt samarbeid med Folkeakademiet. Eksemplet Tranøy viser at det er mulig å få oppslutning om litteraturformidling også i grisgrendte kommuner, men det krever ekstra innsats.

Ressursgruppa har prøvd ut lesesirkel via lyd/bilde-studio. To romaner har vært gjenstand for diskusjon på denne måten. Det er kanskje ei forutsetning for at dette skal fungere godt at de som deltar kjenner hverandre, og metoden er derfor godt egnet å bruke blant bibliotekansatte.

Informasjonsmateriell og markedsføring

Fylkesbiblioteket har produsert foldere som informasjonsmateriell til forfatterbesøkene og har også laget flyers og plakater til forfatterbesøk og foredrag. Bibliotekene har aktivt brukt sine nettsider og Facebook til å markedsføre og minne om arrangement. Noen bibliotek, særlig Harstad, Målselv og Nordreisa, har også brukt annonser i sin lokalavis. Lenvik bibliotek har ofte fått forhåndstale i lokalavisen av større arrangement.

Utvikling av uavhengige møteplasser

Da prosjektet starta opp var det i bibliotek-Norge mye snakk om bibliotek som møteplass og debattarena og biblioteksjefen som redaktør. Lenvik bibliotek arrangerte i samarbeid med lokalavisen Troms folkeblad to store debatter i Kunnskapsparken på Finnsnes, hvor biblioteket har lokaler. Den første debatten tok for seg kommunesammenslåing. Samtlige åtte ordførere i Midt-Troms var representert i panelet. Den andre debatten handlet om kommunevalget i Lenvik. Begge gangene var det så mange tilhørere tilstede at auditoriet på 150 plasser var fullt, og debattene ble derfor overført til skjerm i biblioteket og i foajeen. Denne typen arrangement er ressurskrevende og forutsetter en stødig samarbeidspart.

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

Et panel bestående av åtte ordførere har benket seg foran annonsen for debatten og en fotograferende journalist. Annonsen som var på ei avisside viste redaktøren i Troms folkeblad og biblioteksjefen i Lenvik som annonserte for debatt: «Vi tar debatt»

Foto: Aud Tåga

Nettverksbygging, samarbeid, parter og avtaler

Som nevnt over samarbeidde Lenvik bibliotek og Troms folkeblad om to store debatter. Redaktøren vektla de to institusjonens samfunnsoppdrag i store annonser som ble kjørt i Troms folkeblad før debattene. En annen redaktør vi var i kontakt med ikke kunne se hvilken synergier deres avis kunne få gjennom et slikt samarbeid. En tredje redaktør ville gjerne inngå i et samarbeid med sitt lokale bibliotek, men det hele kokte bort i kålen. Noen bibliotek ønsket ikke å inngå i denne typen samarbeid, de følte seg ikke klare for det. Man skal heller ikke se bort fra at noen kan ha blitt skremt av debatten om biblioteksjefen som redaktør.

Det var et mål i prosjektet å få til lokal nettverksbygging. Her butta det en del imot for folkebibliotekene som ikke fikk godt nok til denne delen av prosjektet. Dette må det derfor arbeides videre med. Enkelte lokale samarbeid har likevel fungert. Det er samarbeid mellom bibliotek og historielag. Her er Målselv bibliotek og Målselv historielag et godt eksempel på et ganske langvarig samarbeid som fungerer godt. Andre bibliotek har også samarbeidd med historielag og regionmuseum. I tillegg har det vært samarbeid med sportsbutikker, prestekontor, syforeninger, helselag, ornitologiske foreninger, mållag, Folkeakademiet, turlag, husflids- og hagelag. Flere er engangsforeteelser, og det har ikke blitt etablert avtaler.

Fylkesbiblioteket har etablert samarbeid med Nordnorsk Forfatterlag, Norsk Forfattersentrum avdeling Tromsø, Universitetet i Tromsø og de interkommunale friluftsrådene.

Kompetanseheving

Kompetanseheving har vært viktig i prosjektet. Det har vært tilbud om kurs i litteraturformidling og arrangementskurs, tilbud til alle bibliotekansatte. Ressursgruppa har hatt mulighet til å delta på Litteraturhuskonferanse i Tønsberg (arrangert av Vestfold fylkesbibliotek) og Lesersørviskonferanse i Skien (arrangert Telemark fylkesbibliotek). I etterkant av konferansen i Tønsberg var ressursgruppa på studiebesøk ved bibliotekene i Drammen, Notodden og Nedre Eiker. Tilbakemeldingene fra ressursgruppa var gode. Bibliotekansatte har sjelden mulighet til å delta på konferanser og studieturer, så dette var kjærkomment og ga gruppa et ekstra løft.

Kurs i litteraturformidling

Det har vært arrangert to todagerskurs (november 2016 og januar 2017) i litteraturformidling hvor alle i bibliotekene i Troms har vært invitert. Lede lesesirkel, lede en litterær samtale og skrive bokomtaler og formidle på nett har vært tema. Kurs i å lede boksirkel ble holdt av Camilla Sørbye, Buskerud fylkesbibliotek. Litteraturviter Linda Nesby fra Universitetet i Tromsø, forfatter Kjersti

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

Kollbotn, Tromsø og rådgivere fra Troms fylkesbibliotek sørget for innholdet de resterende tre dagene. Kursene i litteraturformidling har også hatt deltakere fra Finnmark.

Arrangementskurs

Sjøl om en del bibliotek har erfaring med å lage arrangement, så har det likevel vært viktig å kunne møtes og diskutere hva man gjør eller ikke gjør når man skal arrangere noe. Ressursgruppa har utarbeidd ei arrangementshåndbok som ligger på ressursiden (bibliotek.tromsfylke.no) til Troms fylkesbibliotek. Her går det fram hva som må gjøres i forbindelse med et arrangement og hvem som skal gjøre det. Prosjektet har tilbudt arrangørkurs, og på noen av kursene har det vært veldig god oppslutning. Kursene har vært lagt til regionene. Det er tydelig at alle har nytte av å delta på arrangørkurs, derfor vil arrangementskurs bli fulgt opp slik at de som ennå ikke har deltatt vil få mulighet til det. Det gir godt læringsutbytte å dele erfaringer og diskutere løsninger.

Deltakelse på festivaler

For å bli gode formidlere og arrangører, er det viktig å få mulighet til delta på ulike arrangement for å se, høre og lære. Prosjektet hadde som mål å sende alle som deltok på litteraturformidlingskurset enten til Ordkalotten Troms internasjonale litteraturfestival (oktober 2016) eller til Finnmark litteraturfestival (november 2016). Reisa til Finnmark ble så dyr at bare to bibliotekansatte fikk mulighet til å dra til Kirkenes, en fra Harstad og en fra Nordreisa. Flere fikk tilbud om å delta på Ordkalotten i Troms, men bare to valgte å gjøre det, en fra Harstad og en fra Lyngen. Rapportene som er levert etter festivalene forteller om stort utbytte og engasjement. I Finnmark gikk de to bibliotekarene fra Troms inn i festivalstaben. En av disse har senere svingt seg opp som bokprater. Prosjektlederen deltok på litteraturfestival i Umeå i mars 2017 og på Nordisk litteraturseminar på Biskops Arnø i august 2016 arrangert av Nordisk Folkehøgskole.

Tilrettelegging av arenaen for formidling og debatt

Prosjektet Bibliotekrom i Troms la grunnlag for utvikling av bibliotekrommene når det gjelder tilrettelegging for formidling og organisering av møteplasser. Prosjektet Folkebibliotek som litteraturhus budsjetterte med midler slik at folkebibliotek kunne søke om støtte til å utvikle arenaen. I det første prosjektåret søkte noen bibliotek og fikk støtte til kjøp av lydutstyr, møbler og annet som er nødvendig for å lage en god arena. Så utlyste Nasjonalbiblioteket arenamidler, og andre bibliotek søkte og mottok arenamidler fra Nasjonalbiblioteket. På et av formidlingskursene og på arrangørkursene har man studert bilder av ulike arenaer i bibliotekene og diskutert løsningene. Det er gjerne noe som kan gjøres bedre, men bibliotekene som fikk utbedret sine bibliotekrom i regi av Bibliotekromprosjektet har fått gode arenaer.

Metode

Workshop som arbeidsmetode ble brukt på formidlingsseminaret i januar 2016. Representanter fra Nordnorsk Forfatterlag og Norsk Forfattersentrum tilstede. De har også deltatt på workshop og ressursgruppemøte på Finnsnes høsten 2015. De publikumsretta aktivitetene i prosjektet har i stor grad dreid seg om å prøve ut modeller for formidling, hva slags metode fungerer og fungerer best. Foredrag med mulighet til å stille spørsmål, få til en samtale etter foredraget har vist seg å fungere godt. Publikum er veldig interessert i denne formen. Forfattersamtalen fungerer også godt, de fleste forfattere liker modellen. De forfatterne som ikke har ønska samtaleformen, klarer seg veldig godt aleine.

Tranøy bibliotek har brukt lesesirkel i forkant av forfatterbesøk. Lesesirkelen har da lest bøker av forfatteren som kommer på besøk. Tranøy er et lite bibliotek i ei grisgrendt bygd, men denne modellen har fungert godt hos dem. Alle forfatterarrangementene har vært gjort i samarbeid med Folkeakademiet. Ressursgruppa har prøvd lesesirkel via lyd/bilde-studio. Dette har fungert rimelig bra, og bør kunne brukes av bibliotekarer, men også av publikum som kjenner hverandre.

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

Litterær samtale.

Forfatter Gaute Heivoll og Aud Tåga.

Bardu bibliotek på Setermoen deltok i Bibliotekromprosjektet. Reposeet er stort nok til å romme pene 60-tallsmøbler og dessuten høyt nok til at alle publikummere så forfatteren. Fargerike og stødige puffer fungerte godt som bord for kaffekoppene.

Foto: Hilde Eggen

Dokumentasjon

Troms fylkesbibliotek gir hver måned ut nyhetsbrev. Det er direkte lenket til bloggen bibliotek.tromsfylke.no hvor det vært lagt ut informasjon om ting som skal skje, halvårsplaner og også oppsummering og vurdering av tiltak. Møtoreferater har også vært lagt ut. Det har vært flere nyhetssaker om litteraturhusprosjektet på nettsiden og fylkesbibliotekets Facebook har også vært brukt til å informere.

2) Oppsummering og evaluering

Målet var å involvere alle folkebibliotekene i Troms i prosjektet Folkebibliotek som litteraturhus. Fire bibliotek har ikke deltatt, grunnene er ulike. En kommune har rett og slett ikke hatt bibliotektilbud i denne perioden, mens andre har hatt ustabil personalsituasjon. Disse bibliotekene har mindre enn ett årsverk hver. To bibliotek måtte hjelpes i gang og har klart seg bra siden.

Det var en ambisiøs prosjektbeskrivelse som var laget for prosjektet. Tilbakemeldingene fra bibliotekene er at det har vært viktig for dem å kunne gi tilbud om arrangementer, men det er begrenset hvor mange tilbud de kan gi. Bibliotekene i Troms fylke er små, flere har et eller mindre enn et årsverk, men også de som er av litt størrelse har uttrykt at det er viktig, nesten nødvendig for dem å få ferdiglaga tilbud. Det er nødvendig at det finnes noen andre som kan bestille og gjøre avtaler med foredragsholdere og forfattere og produsere informasjonsmateriell og markedsføringsmateriell.

Nettverksbygging og forventning til oppslutning

Prosjektet har vist at det hos noen kan være en barriere å få til å lage arrangement. Ikke alle bibliotek er vant med å søke ut for å finne samarbeidsparter, og noen kvier seg for å gjøre det fordi de er usikre på responsen. Noen synes det kommer til lite publikum. Liten oppslutning om et arrangement betyr nødvendigvis ikke at det er et dårlig arrangement, men det er motiverende for arrangørene at publikum slutter opp om tiltakene. Når biblioteket tilbyr arrangement bør de vite noe om lokalsamfunnet som skal betjenes. Det er ikke nok å vite hvor mange som bor der, men hvor mange det er i de ulike aldersgruppene og hvordan fordeler kjønn og utdanning seg på de ulike aldersgruppene. SSB sine tabeller er et godt verktøy som bør brukes i tillegg til at bibliotekene må skaffe seg oversikt over hvilke organisasjoner og foreninger som er representert på stedet. Biblioteket kan nå de ulike gruppene gjennom samarbeid med foreninger. Nettverksbygging lokalt var en av bibliotekenes oppgaver i prosjektet. Her er det fortsatt mye å gjøre.

Folkebibliotek som litteraturhus i Troms - Sluttrapport

Samarbeid

En del arrangement kolliderer med andre arrangement i kommunene. Her må en del bibliotek bli flinkere til å fortelle andre i kommunen når det skal være arrangement i bibliotekene, men også spørre andre i kommunen om hva som skjer, og kreve at bibliotekene blir informert om nye ting som planlegges. Det bør utarbeides gode rutiner i kommunene for utveksling av informasjon om aktiviteter og tiltak. Bibliotekene må inngå i dette arbeidet. Organisasjoner og foreninger bør også bli en del av dette samarbeidet.

Kompetanseheving

Arrangementskompetanse og erfaringsdeling er viktig når bibliotekene skal arrangere. Dette skal det arbeides videre med. Formidlingskompetanse er like viktig som arrangementskompetanse, men det virker som om noen ser på formidling som noe som de ikke skal gjøre. Det er viktig å kunne noe om formidling, sjøl om ikke alle skal drive muntlig formidling. Alle bør kunne skrive presentasjoner til egne nettsider og bokanbefalinger. Sjøl om biblioteksjefmøtene gir uttrykk for at fylkesbiblioteket skal fortsette å levere innhold til arrangementene, bør ikke folkebibliotekene fraskrive seg forpliktelse til å lære seg noe om formidling.

Under planlegging av prosjektet var det snakk om at ansatte i nabobibliotek burde besøke bibliotek som har arrangement, som en form for kompetanseheving. Dette er gjort i veldig liten grad, det skyldes på liten tid, dårlig vær og dårlige veier.

3) Avslutning

Et treårigprosjekt viste seg å være en begynnelse på en ny adferd i bibliotekene. Prosjektet har vært viktig for å utvikle bibliotekene til møteplasser og arenaer for formidling. Svært få bibliotek hadde ved oppstart av prosjektet egen budsjettposter til arrangement. Når prosjektpenger ikke lenger er tilgjengelig må kommunene bruke egne penger på aktiviteter i bibliotekene. Alle tiltakene som har vært gjennomført hadde ikke vært mulig uten prosjektstøtte. Det er derfor positivt at det finnes arenamidler som kan bidra til aktivitet etter prosjektet slik at arbeid med arrangement forankres bedre og gir større mulighet til å bli implementert som en del av det faste arbeidet som gjøres i bibliotekene. Gjennom dette prosjektet er det gjort mange gode erfaringer som gir grunnlag for videre arbeid, men også erfaringer som gir grunn til å stille spørsmål ved om alle bibliotek uansett størrelse skal lage arrangement.

Sjøl om dette prosjektet ikke først og fremst har handlet om å telle antall publikum, er det likevel artig når publikum trosser uvær for å få med seg et godt foredrag. Man kan vel tillate seg å omtale dette som en suksess. Gjennomføring og oppslutning rundt debattene var også arrangement som arrangørene opplevde som en suksess. Tilbakemeldinger fra publikum på forfattermøter gir også arrangørene følelse av å ha lyktes.

Svært viktig erfaring er at det tar tid og at det er et omfattende arbeid å involvere alle bibliotekene. Dette til tross for at bibliotekene hadde sagt ja til å delta, men med små årsverk klarer kanskje ikke bibliotekene å få til mer. Vi skal derfor være fornøyd med det som er oppnådd og bygge videre på det.

Troms fylkesbibliotek takker Nasjonalbiblioteket for prosjektstøtten og folkebibliotekene i Troms for samarbeidet.

Troms fylkesbibliotek, 21. juni 2017

Aud Tåga
prosjektleder